

תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), התשנ"ט – 1999¹

בתוקף סמכותי לפי סעיף 10(א) לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, ובהתייעצות עם השר לאיכות הסביבה, ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת לפי סעיף 48(א) לחוקי־סוד: הממשלה, וסעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בתקנות אלה –
"אוצר השקה" – בור או מכל לאגירת מי גשמים המחובר ישירות לבור הטבילה;
"אוצר זריעה" – בור או מכל לאגירת מים מרשת הספקת מי שתייה;
"אוצר מי גשם" – בור לאגירת מי גשמים;
"אוצרות מים" – אוצר מי גשם, אוצר זריעה ואוצר השקה;
"בור טבילה" – בריכת מים במקווה המיועד לטבילת בני אדם;
"הל"ת" – הוראות למיתקני תברואה, התשל"ל-1970, כהגדרתן בתקנה 1 לתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאי² ואגרות), התשל"ל-1970 (להלן – תקנות התכנון והבניה), שהעתק מהן הופקר בכל לשכת בריאות מחוזית ונפתית;
"המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיכו לענין תקנות אלה, כולן או מקצתן;
"חיטוי" – תהליך של השמדת מיקרואורגניזמים;
"כלור או ברום חופשי נותר" – כמות הכלור או הברום, לפי הענין, הזמינה לחיטוי מי בור הטבילה שלא הגיבה עם אמוניה, תרכובות חנקן וחומרים אחרים;
"מהנדס בטיחות" – בעל אישור כשירות כהגדרתו בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על בטיחות), התשנ"ו-1996;
"מעבדה מוכרת" – מעבדה שהכיר בה המנהל לענין תקנות בריאות העם (איכותם התברואית של מי שתייה), התשל"ד-1974 (להלן – תקנות איכות מי שתייה), לביצוע בדיקות מיקרוביולוגיות או כימיות, לפי סוג הבדיקה;

1. ק"ת 5971, התשנ"ט (13.5.1999), עמ' 752.

2. במקור נכתב, בטעות: "תנאים".

"מקווה" – מקום שבו נעשית טבילה לצורכי טהרה, שהוא עסק טעון רישוי לפי פרט 77.4 בצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995.

פרק ב': רישיון

תנאים כלליים
לאישור רישיון

2. (א) לא יאושר לאדם רישיון למקווה ולא ינהל אותו אלא אם כן הוא ממלא אחר הוראות תקנות אלה להנחת דעתו של המנהל.

(ב) לבקשה לקבלת רישיון למקווה יצרף המבקש את התכניות שהגיש למוסד התכנון לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, לקבלת היתר בניה וכן יצרף תכניות נוספות כמפורט להלן:

- (1) תרשים של הסביבה בקנה מידה 1:2,500 ובו תיאור וזיהוי של הרחובות הסמוכים והמבנים השכנים הקיימים והמתוכננים לפי תכנית בנין עיר;
- (2) תרשים של המגרש בקנה מידה 1:250 בציון דרכי הגישה אליו עם רכב, המדרגות שייבנו בו, מיקום מכלי אשפה וחיבורים למים ולביוב;
- (3) תכנית בניה של המבנה בקנה מידה 1:100;
- (4) תכנית סניטרית מפורטת של המקווה בקנה מידה 1:50, שמהנדרס בטיחות אישר בחתימתו, ושצוינו בה כל אלה:

- (א) רוחבו, אורכו ועומקו של כל בור טבילה;
- (ב) מיקומם וגודלם של אוצרות המים;
- (ג) פרטי המיתקנים שבשטח המקווה לרבות מערכת חימום המים ומערכת חימום חלל בור הטבילה, חדרי הרחצה וההלבשה;
- (ד) מיקומם ומידותיהם של צינורות אספקת המים לבור הטבילה והצינורות להרקתו, לרבות מקומו של מז"ח כהגדרתו בתקנות בריאות העם (התקנת מכשיר מונע זרימת מים חוזרת), התשנ"ב-1992;
- (ה) פירוט חומר הציפוי של הקרקעית והרפנות של כל בור טבילה וצבעו;
- (ו) מיקומם ומידותיהם הפנימיות של כל פתחי האוורור הטבעיים, ופירוט מיתקני האוורור המלאכותי, לרבות הספקיהם;
- (ז) שיפוע הרצפות בחדרים ושיפוע המדרגות המובילות לבור הטבילה;
- (ח) נקודות ניקוז בחדרי רחצה וחדרי בור טבילה;
- (ט) חתך דרך בריכת הטבילה ואוצרות המים;

- (י) סימון קבועות סניטריות ואבזורים, צינורות הספקת המים, צינורות השפכים ואופן סילוק השפכים;
(יא) פרשה טכנית של הפעלת המקווה.
(ג) הסימון של הקבועות הסניטריות ומערכת הספקת המים יהיה בהתאם להל"ת.
(ד) מצא המנהל כי קנה המידה של תרשים או תכנית מן הקבוע בתקנת משנה (ב) אינה משקפת די הצורך את הפרטים בה, הוא רשאי לדרוש כי יהיו בקני מידה אחרים.

פרק ג': המבנה

- המבנה**
3. (א) מבנה המקווה, לרבות כל מבנה עזר, יהיה יציב ובנוי בטון, לבנים, בלוקי מלט או כל חומר בניה קשיח אחר שאישר המנהל, ולמעט אבססט.
(ב) כל חלקי המבנה יהיו אטומים וימנעו חדירת רטיבות לתוכם או מתוכם.
- מחיצות פנימיות**
4. המחיצות הפנימיות בין כל תאי המקלחת ובין כל תאי השירותים יותקנו עם מרווח של 25 סנטימטרים מהרצפה.
- ציפוי הקירות**
5. הקירות בחדרי ההלבשה, בחדרי הטבילה והרחצה ובתאי השירותים יהיו מצופים באריחי קיר שלמים, חלקים ובצבע בהיר עד לגובה 180 סנטימטרים לפחות.
- רצפה**
6. (א) רצפת המקווה תהיה בלא שקעים או סדקים ותהיה מרוצפת במרצפות בצבע בהיר או בחומר בהיר אחר שאישר המנהל.
(ב) הרצפה תהיה בנויה בשיפוע לנקודות ניקוז.
(ג) הרצפה בחדרי הטבילה והרחצה תהיה מצופה באריחים המונעים החלקה בדרגת חספוס מתאימה.
- דלתות**
7. (א) הדלתות החיצוניות במקווה יהיו אטומות לחדירת מים ומזיקים.
(ב) משקופי הדלתות יהיו עמידים בפני שיתוך (קורוזיה), ובלתי חדירים למים ויהיו צבועים בצבע בהיר.
(ג) הדלתות הפנימיות יהיו מחומרים הניתנים לרחיצה במים ויותקנו כך שיתירו מרווח של 25 סנטימטרים מהרצפה.
- חלונות**
8. החלונות במקווה יאפשרו אוורור ותאורה נאותים להנחת דעתו של המנהל.

אזור 9. חדרי השירותים, ההלבשה, הטבילה והרחצה, והפרוזדורים המוליכים אליהם, יהיו מאווררים היטב, להנחת דעתו של המנהל.

תאורה 10. תאי השירותים, ההלבשה, הטבילה והרחצה, והפרוזדורים המוליכים אליהם, יהיו מוארים היטב באור טבעי או מלאכותי.

ברזי שתיה 11. במקווה יותקנו ברזים למי שתיה, באזור נפרד מהשירותים, שמתקיימים בהם דרישות הל"ת; מספר הברזים ייקבע לפי יחס של ברז אחד לפחות לכל 50 מבקרים.

חדר הרחצה 12. הקבועות הסניטריות במקווה, מערכת המים, הביבים ואבזריהם יעמדו בדרישות הל"ת ומספרם ייקבע על פי הטבלאות להלן:

(1) המספר המזערי של הקבועות הסניטריות בחדרי השירות לנשים ייקבע לפי מספר בורות הטבילה כדלקמן:

מספר בורות טבילה	מספר אסלות	מספר כיורים	מספר אמבטיות
1	2	2	2
2	3	3	3
3	4	4	4
4	5	5	5

לכל בור טבילה נוסף יותקנו אסלה, כיור ואמבטיה נוספים.

(2) המספר המזערי של תאים ומיתקנים בחדרי השירות לגברים ייקבע לפי מספר המבקרים כדלקמן:

מספר המבקרים	מספר אסלות	מספר משתנות	מספר כיורים	מספר מקלחות
10-1	1	-	1	2
20-11	1	1	1	4
30-21	2	2	2	6
40-31	2	2	2	8
50-41	3	2	2	10
60-51	3	3	3	12
70-61	4	3	3	14
80-71	4	4	4	16
לכל 20 נוספים	1	1	1	2

13. (א) חררי ההלבשה ימוקמו באופן שתתאפשר גישה נוחה אל חררי השירותים ואל חררי הרחצה.
- (ב) חררי ההלבשה יכילו תאים נאותים לשמירת הבגדים וכן ספסלים או כיסאות במספר מספיק למספר המבקרים; על הקירות או צמוד לספסלים יותקנו מתלים במרחק של 60 סנטימטרים לפחות זה מזה.
- (ג) לענין תקנה זו ותקנות 11 ו-12(2) יחושב מספר המבקרים לפי מספר הטובלים המרבי כאמור בתקנה 36, כשהוא מוכפל ב-2.
14. מיקום חררי השירותים יהיה בין חררי ההלבשה לבין חררי הרחצה.
15. (א) בכל כיור יהיה ברז למים חמים וקרים.
- (ב) ליד כל כיור המשרת את חררי השירותים יותקן מיתקן לסכון נוזלי שיכיל סבון כאמור בכל עת; לכל 5 כיורים יותקן מיתקן אחד למגבות נייר חד פעמיות ומיתקן חשמלי לייבוש ידיים.
16. (א) הרהיטים והציוד יהיו עשויים או מצופים חומר הניתן לרחיצה ולחיטוי, עמיד בפני שיתוך ובלתי חדיר למים.
- (ב) ארונות ודרגשים יותקנו על רגליים, באופן שישאר רווח בינם ובין הרצפה, המאפשר את ניקוי הרצפה בנקל.
- (ג) במקווה יוקצה מקום נפרד להחזקת כבסים נקיים ומקום נפרד נוסף לאיסוף כבסים מלוכלכים.
- (ד) במקווה יוקצה ארון לאחסון חומרי ניקוי וחיטוי בלבד וארון לאחסון הכלים והחומרים לתחזוקת המקווה.
- (ה) לא יימצאו בחדרי המקווה שטיחים למניעת החלקה וספיגת רטיבות מכל סוג שהוא.
17. בחדר ההמתנה במקווה או במקום מתאים אחר, יותקן ארגז או ארון לעזרה ראשונה שיכיל את הפריטים המפורטים בתוספת.
18. לא ייעשה במקווה טיפול לא רפואי בגוף האדם מן המנויים בתקנה 2 לתקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לעסקים לא רפואיים לטיפול בגוף האדם), התשנ"ג-1992, אלא אם כן ניתן לכך רשיון לפי התקנות האמורות ובהתאם להוראותיהן.
- חררי הלבשה
- חררי שירותים
- מיתקן לרחיצת ידיים
- רהיטים וציוד
- עזרה ראשונה
- טיפול לא רפואי בגוף האדם

- מיתקני חימום של המבנה
19. מיתקני החימום של המקווה –
- (1) יוצבו בחדר נפרד;
 - (2) תותקן בהם צנרת לפליטת מזהמים אל מחוץ למבנה;
 - (3) לא יגרמו למטרדי רעש, ריח או עשן לשכנים.

פרק ד': בור הטבילה

- מבנה בור הטבילה
20. בור הטבילה ייבנה כמפורט להלן:
- (1) דפנותיו ורצפתו יהיו חלקים, ללא סדקים ומצופים באריחים בהירים או בחומר אטום אחר שאישר המנהל;
 - (2) פינות החיבורים שבין דפנות בור הטבילה ובין הקרקעית יהיו מעוגלות כדי שניקויין יתאפשר בנקל;
 - (3) שפת בור הטבילה תהיה גבוהה ממפלס הרצפה ב־10 סנטימטרים לפחות.

- מדרגות
21. מדרגות בור הטבילה יהיו כמפורט להלן:
- (1) מדרגות בור הטבילה לא יהיו לולייניות;
 - (2) רומה של כל מדרגה לא יעלה על 17 סנטימטרים;
 - (3) השלח של כל מדרגה לא יפחת מ־24 סנטימטרים;
 - (4) לאורך המדרגות ומסביב לבור הטבילה יהיה מעקה, עשוי מתכת אליהלד או חומר אחר העמיד בפני מים, להנחת דעתו של המנהל.

- מערכת חימום המים
22. (א) מערכת חימום המים בבור הטבילה תאושר בידי מהנדס בטיחות.
(ב) גוף חימום המים יהיה עשוי חומר עמיד בפני חומרי החיטוי המאושרים לפי תקנות 27 ו־28 לחיטוי מקוואות.

פרק ה': אוצרות המים

- אוצרות המים
23. (א) אוצרות המים יהיו בנויים בטון או חומר בניין יציב אחר אשר אינו סופג רטיבות ואינו חריר למים.
(ב) קירות אוצרות המים ורצפותיהם יהיו חלקים, בלא סדקים וכצבע בהיר.
(ג) לאוצרות המים יהיה פתח עם מכסה שמידותיו 60 40 סנטימטרים לפחות או קוטר של 50 סנטימטרים לפחות אם הוא עגול; המכסה יאטום באופן מוחלט את אוצר המים וימנע חרידה של מים ולכלוך אליו; המכסה יהיה ניתן לפתיחה בנוחות.

(ד) אוצרות המים ינוקו ביסודיות פעם בשנה לפחות, לקראת עונת הגשמים.

24. החלק של גג המקווה המיועד לאיסוף מי הגשם יצופה בחומר המאפשר את ניקוי היסודי.

אוצר מי גשם

פרק ו': המים, הספקתם ואיכותם בבור הטבילה ובאוצרות המים

25. המים המוזרמים למקווה יהיו באיכות מי שתיה לפי תקנות איכות מי שתיה, אך רשאי המנהל להתיר הזרמת מים באיכות אחרת בתנאים שיורה, ובלבד שהם יזורמו לתוך בור הטבילה בלבד.

אספקת המים

26. במי בור הטבילה יתקיימו תנאים אלה:

איכות מי בור
הטבילה

(1) ערך ההגבה (pH) שלהם יהיה בין 7 ל-8;

(2) עכירותם לא תעלה על יחידה נפלומטרית אחת אלא אם כן אישר המנהל רמה גבוהה יותר;

(3) לא יימצאו ב-100 מיליטרים שלהם -

(א) יותר מ-10 חיידקי קוליפורמים כלליים;

(ב) יותר מ-2 חיידקים מקבוצת *Staphylococcus Aureus* בשתי בדיקות רצופות;

(ג) שום חיידק *Pseudomonas Aeruginosa*.

27. חיטוי מי בור הטבילה ייעשה כמפורט להלן:

חיטוי מי בור
הטבילה

(1) המים יחוטאו באמצעות כלור, ברום או חומר חיטוי אחר שאישר המנהל;

(2) ריכוז הכלור החופשי הנותר במים יהיה בין 1.5 ל-3 מיליגרם לליטר (מג"ל); ריכוז הברום החופשי הנותר יהיה בין 3 ל-6 מג"ל.

(3) ריכוז של כל חומר חיטוי אחר יהיה שווה ערך לריכוז הכלור;

(4) ריכוז חומר החיטוי במים ייבדק פעם אחת ביום לפחות ויירשם ביומן הרישום האמור בתקנה 32, בידי מי שבעל הרשיון מינה לכך.

28. חיטוי מי אוצר ההשקה ייעשה כמפורט להלן:

חיטוי מי אוצר
ההשקה

(1) המים יחוטאו באמצעות כלור, ברום או חומר חיטוי אחר שאישר המנהל;

(2) ריכוז הכלור החופשי הנותר במים יהיה 0.8 מג"ל לפחות; ריכוז הברום החופשי הנותר יהיה 1.6 מג"ל לפחות;

- (3) ריכוזו של כל חומר חיטוי אחר יהיה שווה ערך לריכוז הכלור;
(4) ריכוז חומר החיטוי במים ייבדק פעם בחודש.

דיגום ובדיקות
בקטריולוגיות

29. (א) בעל רשיון המקווה ידאג לבצע פעם בחודש לפחות בדיקות של התאמת המים לדרישות תקנות אלה באמצעות מעבדה מוכרת; המנהל רשאי להורות על תדירות בדיקות שונה לבור טבילה או לאוצר מים שהתנאים בהם מחייבים זאת לדעתו.
(ב) דיגום מי בור הטבילה לצורך בדיקות ייעשה בשעות פעילות המקווה בידי אדם בעל הכשרה כאמור בתקנה 15(א) לתקנות איכות מי שתיה.
(ג) בעת הדיגום ייבדק ויירשם ריכוז חומר החיטוי הפעיל הנתר, רמת ההגבה והעכירות.
(ד) בעל רשיון המקווה יעביר את תוצאות הבדיקות למנהל, באמצעות מעבדה מוכרת, בתוך שבוע מיום ביצוען ובמקרה של תוצאות חריגות מהאמור בתקנה 27, בתוך 24 שעות.
(ה) המנהל רשאי להורות על אופן נטילת דגימות המים לשם ביצוע הבדיקות ועל ביצוע בדיקות מים נוספות במעבדה מוכרת, לגילוי חיידקים אחרים או חומרים אחרים המזיקים לבריאות.
(ו) נמצאו בבדיקה כאמור בתקנת משנה (ה), חיידקים או חומרים אחרים שעלולים להזיק לבריאות, רשאי המנהל להורות לבעל רשיון המקווה לנקוט אמצעים כדרוש, דרך כלל או באופן חר'פעמי, למניעת הימצאותם.

פרק ז': הפעלה, תחזוקה וניקיון

30. (א) המקווה יופעל בהתאם למפורט בפרשה הטכנית שהומצאה עם הבקשה לרשיון לפי תקנה 2(ב)(4)(יא).
(ב) המנהל רשאי להוסיף הנחיות או תנאים נוספים להפעלה תקינה של המקווה, לפי שיקול דעתו.
(ג) פעולות חיטוי של מי בור הטבילה והחזקת המקווה ייעשו באחריות אדם בעל הכשרה טכנית שאישר המנהל.
31. בכל שעות פעילות המקווה יהיה נוכח במקום אדם שעבר הדרכה שהכיר בה המנהל לנושאי תברואה ועזרה ראשונה.
32. בעל רשיון המקווה ידאג לניהול יומן שבו יירשמו מספר הטובלים בו ביום, שעת הכנסת חומר החיטוי למי בור הטבילה וריכוזו, וביצוע כל בדיקה אחרת שהורה המנהל.

הפעלה

תברואה

יומן רישום

- הרקת בור הטבילה 33. (א) פעם אחת ביום לפחות ירוקן בור הטבילה ממימיו וינוקה ביסודיות.
(ב) המנהל רשאי להורות על ריקון המים בתדירות שונה, אם ראה כי פעולה זו דרושה לשיפור איכות מי הבור.
- סילוק השפכים 34. (א) מי בור הטבילה ואוצרות המים, מי השטיפה של המסננים ושפכים אחרים, יסולקו למערכת ביוב ציבורי באופן שלא יגרמו להצפת ביבים.
(ב) סילוק השפכים יהיה דרך מרווח אוויר כמפורט בהל"ת או דרך אמצעי אחר שימנע זרימה חוזרת מהביבים למקווה או מהמקווה לרשת המים העירונית.
(ג) שפכים שאין אפשרות לסלקם למערכת הביוב הציבורי יטופלו ויסולקו ובהתאם להוראות המנהל באופן שלא יסבו נזק או מפגע לחצרי המקווה ולסביבתו.
- ניקיון המבנה, החצר, הריהוט והציוד 35. (א) כלים וחומרים הדרושים לתחזוקת המקווה ולביצוע פעולות ניקוי וחיטוי בו יימצאו, בכל עת, למעט בשעת השימוש בהם, בארון המיועד להם בלבד.
(ב) חדרי המקווה, המיתקנים, הציוד, חדרי השירות, הרצפות, וכן חצר המקווה יהיו נקיים וראויים לשימוש נאות כל זמן שהמקווה פתוח למבקרים.
(ג) מגבות, חלוקים, נעליים וחפצים לשימוש חוזר ולא חד-פעמי, יכובסו, ינוקו ויחוטאו אחרי כל שימוש בהם.

פרק ח': המבקרים במקווה

- מספר הטובלים המרבי 36. במקווה של גברים לא יעלה מספר הטובלים בעת ובעונה אחת על טובל אחד לכל 400 ליטרים נפח מים של בור הטבילה.
- מקלחת חובה 37. על טובל במקווה להתקלח במים חמים ובסבון לפני הטבילה.
- כניסה לחדרי רחצה ולבור טבילה 38. (א) אדם שיש לו מחלת עור, פצעים מוגלתיים, הצטננות, דלקת עיניים או מחלה מידבקת אחרת (להלן – חולה), לא יטבול במקווה.
(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), במקווה של נשים תותר כניסה של חולה למים, ובלבד שאחרי טבילתה יוחלפו מי הטבילה, והבור ינוקה ויחוטא.
- שילוט 39. בעל רשיון המקווה יציב במקומות בולטים לעין שלטים להדרכת הטובלים, ובהם הוראות בנוסח המפורט להלן:
(1) כל טובל חייב להתקלח במים חמים ובסבון לפני כניסתו לבור הטבילה;

המסמך הוכן עבור משרד הבריאות על ידי הוצאת הלכות בע"מ. כל הזכויות שמורות להוצאת הלכות.

- (2) אנשים החולים במחלת עור, בפצעים מוגלתיים, בהצטננות, בדלקת עיניים או במחלה מירבקות אחרת לא יטבלו במקווה;
(3) אישה חולה תודיע לבלנית על מחלתה.

- הפקדת עותק 40. עותק של תקנות אלה יהיה מופקד במקווה לעיון המבקרים בו.
- תחילה 41. תחילתן של תקנות אלה שנה מיום פרסומן (להלן – יום התחילה).
- הוראת מעבר 42. המנהל רשאי לפטור מקווה שפעל ערב יום התחילה מקיום הוראות תקנות אלה, כולן או מקצתן, לתקופה שעליה יורה, ובלבד שתובטח, להנחת דעתו, איכותם הנאותה של מי בור הטבילה.

תוספת

(תקנה 17)

הכמות	הפריט
4	1. תחבושות אישיות סטריליות
8	2. פד סטרילי 3 × 3 ס"מ
100 גרם	3. צמר גפן
4	4. אגר 7.5 ס"מ
10	5. אגר מרבק
30 סמ"ק	6. כלורהקסידין תמיסה לחיטוי
1	7. מספריים לחומר עם כפתור
גליל אחד	8. ספלנית נייר
1	9. נתיב אוויר

י"ב באדר התשנ"ט (28 בפברואר 1999)

יהושע מצא
שר הבריאות